

Värderingsmönster bakom alkoholopinionen – Tabellbilaga

David Karlsson, Sören Holmberg & Lennart Weibull

Göteborgs universitet, 2018

Denna PM är en bilaga till kapitlet ”Värderingsmönster bakom alkoholopinionen” som publiceras i Ulrika Andersson, Anders Carlander, Elina Lindgren & Maria Oskarson (red) *Sprickor i fasaden*. Göteborgs universitet: SOM-institutet. I kapitlet analyseras resultatet från flera frågor på temat alkohol som ställts i den nationella SOM-undersökningen 2017. Här presenteras först deskriptiva resultat för dessa frågor, inklusive de tabeller som redovisas i kapitlet. Därefter presenteras de regressionsanalyser som fokuserar på frågorna om värderingar och förhållningssätt till alkoholkonsumtion.

AKTUELLA SAMHÄLLSFRÅGOR

Vilken är din åsikt om följande förslag?

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag
Höja skatten på alkohol	☐	☐	☐	☐	☐
Sänka skatten på alkohol	☐	☐	☐	☐	☐
Satsa på ett alkoholfritt samhälle	☐	☐	☐	☐	☐

Nedan finns ett antal förslag hämtade från den svenska samhällsdebatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Ingen uppfattning
Tillåta försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Införa hårdare krav för att få servera alkohol på restaurang/bar/pub	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tabell 1 Åsikter om alkoholpolitiska förslag (procent)

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Ingen uppf.	S:a	N
Tillåt försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker	10	18	14	20	36	2	100	1795
Införa hårdare krav för att få servera alkohol på restaurang/bar/pub	8	19	32	21	13	7	100	1773
Sänka skatten på alkohol	7	12	28	26	27	–	100	1773
Höja skatten på alkohol	15	23	32	19	11	–	100	1732
Satsa på ett alkoholfritt samhälle	9	11	28	25	27	–	100	1783

Kommentar: I SOM-undersökningen ställdes frågan ”Vilken är din uppfattning om följande förslag?” och svaren för vart och ett av de i tabellen citerade förslagen angavs på en skala från ”mycket bra förslag” till ”mycket dåligt förslag”, samt för frågorna om försäljning och servering även svarsalternativet ”ingen uppfattning”.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

ALKOHOL & SAMHÄLLE

F120 Alkoholkonsumtion kan ha både positiva och negativa konsekvenser. Sammantaget, anser du att alkoholkonsumtionens positiva eller negativa konsekvenser överväger?

		Negativa konsekvenser överväger kraftigt				Positiva konsekvenser överväger kraftigt			Ingen uppfattning
		-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	
A	För dig personligen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B	För samhället	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		-3	-2	-1	0	1	2	3	9

Tabell 2 Problemupplevelse av alkohol: ”Alkoholen kan ha både positiva och negativa konsekvenser. Sammantaget, anser du att alkoholkonsumtionens positiva eller negativa konsekvenser överväger? (procent)

	Neg. överväger						Pos. överväger	Ingen uppf.	S:a	N
	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3			
För dig personligen	11	3	7	33	15	13	6	12	100	1580
För samhället	26	21	13	18	7	2	1	12	100	1582

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

F102 I den politiska debatten diskuteras vem som har huvudansvaret för alkoholkonsumtionen – den enskilde eller samhället och myndigheterna. Vilken är din åsikt om detta?

Det måste finnas tydliga samhälleliga restriktioner när det gäller människors alkoholkonsumtion (t ex lagar, skatter, öppettider och åldersgränser)	Det behövs inga samhälleliga restriktioner, eftersom enskilda människor själva måste ta ansvar för sin alkoholkonsumtion
↓	↓
1 2 3 4 5 6 7	↓ 7 Ingen uppfattning
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
1 2 3 4 5 6 7	8

Tabell 3 Alkoholideologi: ”I den politiska debatten diskuteras vem som har huvudansvaret för alkoholkonsumtionen – den enskilde eller samhället och myndigheterna. Vilken är din åsikt om detta.” (procent)

	Samhället							Enskilda	Ingen uppf.	S:a	N
	1	2	3	4	5	6	7				
	23	13	13	14	12	6	11	8	100	1763	

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

F93 Vilken är din uppfattning om följande påståenden?

		Helt felaktigt påstående				Helt riktigt påstående	
		↓				↓	
		1	2	3	4	5	
A	Personer som dricker sprit/vin/starköl varje dag har alkoholproblem	☐	☐	☐	☐	☐	
B	Att dricka alkohol är en naturlig del av det goda livet	☐	☐	☐	☐	☐	
C	Den som helt avstår från alkohol lever ett sundare liv	☐	☐	☐	☐	☐	
D	Att helt avstå från alkohol är ett tecken på hög moral	☐	☐	☐	☐	☐	
E	Nyktighetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för ett bättre samhälle	☐	☐	☐	☐	☐	
		1	2	3	4	5	

Tabell 4 "Vilken är din uppfattning om följande påståenden?" (procent)

	Helt felaktigt påstående				Helt riktigt påstående		S:a	N
	1	2	3	4	5			
Att dricka alkohol är en naturlig del av det goda livet	22	17	33	17	11	100	1761	
Att helt avstå från alkohol är ett tecken på god moral	38	17	25	11	9	100	1758	
Den som helt avstår från alkohol lever ett sundare liv	10	16	25	21	28	100	1771	
Personer som dricker sprit/vin/starköl varje dag har alkoholproblem	5	8	14	22	51	100	1778	
Nyktighetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för ett bättre samhälle	6	13	34	21	26	100	1755	

Kommentar: I SOM-undersökningen ställdes frågan "Vilken är din uppfattning om följande påståenden?" och svaren för vart och ett av de i figuren citerade påståendena angavs på en skala från 1 "helt felaktigt påstående" till 5 "helt riktigt påstående".

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Tabell 6 Nya frågor 2017: Stöd för alkoholfritt samhälle (procent mycket och ganska bra förslag), förhållningsätt till alkoholkonsumtion och nykterhetsorganisationer (medelvärde 1 helt felaktigt påstående – 5 helt riktigt påstående)

	Satsa på ett alkoholfritt samhälle (procent)	Person som dricker sprit/vin/starköl varje dag har alkoholproblem (1–5)	Att dricka alkohol är en naturlig del av det goda livet (1–5)	Den som helt avstår från alkohol lever ett sundare liv (1–5)	Att helt avstå från alkohol är ett tecken på god moral (1–5)	Nykterhetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för ett bättre samhälle (1–5)	Minsta antal personer
Samtliga	20	4,0	2,8	3,4	2,4	3,5	1755
Kön							
Kvinnor	23	4,1	2,6	3,5	2,4	3,6	915
Män	17	4,0	2,9	3,4	2,4	3,4	840
Ålder							
15–29	23	3,8	2,7	3,4	2,5	3,4	274
30–49	20	3,9	2,9	3,4	2,2	3,4	489
50–64	17	4,1	2,9	3,3	2,3	3,4	443
65–85	20	4,2	2,6	3,6	2,6	3,7	542
Utbildning							
Låg-/medelutbildad	22	4,2	2,6	3,5	2,7	3,6	785
Högutbildad	18	3,9	2,9	3,4	2,1	3,4	913
Hushållsinkomst							
Hög (701+ tkr)	15	3,9	3,1	3,3	2,1	3,3	
Medel (301–700 tkr)	16	4,1	2,8	3,4	2,4	3,5	739
Låg (–300 tkr)	30	4,1	2,5	3,5	2,7	3,6	384
Religiositet (ber till Gud)							
Ber aldrig	16	4,0	2,9	3,4	2,3	3,4	1124
Ber sällan	19	4,1	2,9	3,4	2,4	3,5	358
Ber ofta	39	4,3	2,3	3,7	2,8	3,8	249
Etnicitet							
Uppväxt i Sverige	18	4,1	2,8	3,4	2,3	3,5	1523
Uppväxt i utlandet	41	3,8	2,6	3,2	2,5	3,3	138
Alkoholvanor							
Nykterist	54	4,3	1,8	4,0	3,3	3,9	220
Måttlig konsument	22	4,3	2,6	3,4	2,4	3,6	778
Aktiv konsument	7	3,7	3,3	3,3	2,1	3,3	733
Problembild av alkoholkonsumtion							
Positiva <i>samhällseffekter</i> överväger	5	3,5	3,6	2,7	1,8	2,9	146
Balanserade <i>samhällseffekter</i>	5	3,9	3,2	3,3	2,1	3,2	276
Negativa <i>samhällseffekter</i> överväger	29	4,2	2,5	3,6	2,6	3,6	937
Positiva <i>personliga effekter</i> överväger	6	3,8	3,4	3,1	2,0	3,2	512
Balanserade <i>personliga effekter</i>	20	4,1	2,5	3,5	2,4	3,5	522
Negativa <i>personliga effekter</i> överväger	44	4,2	2,2	3,9	2,9	3,8	319
Alkoholideologi							
Restriktiv	31	4,3	2,5	3,6	2,5	3,8	629
Balanserad	14	4,0	3,0	3,3	2,2	3,4	676
Liberal	9	3,7	3,1	3,3	2,2	3,0	291

Tabell 6 forts. Nya frågor 2017: Stöd för alkoholfritt samhälle (procent mycket och ganska bra förslag), förhållningsätt till alkoholkonsumtion och nykterhetsorganisationer (medelvärde 1 helt felaktigt påstående – 5 helt riktigt påstående)

	Satsa på ett alkoholfritt samhälle (procent)	Person som dricker sprit/vin/starköl varje dag har alkoholproblem (1–5)	Att dricka alkohol är en naturlig del av det goda livet (1–5)	Den som helt avstår från alkohol lever ett sundare liv (1–5)	Att helt avstå från alkohol är ett tecken på god moral (1–5)	Nykterhetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för ett bättre samhälle (1–5)	Minsta antal personer
Samtliga	20	4,0	2,8	3,4	2,4	3,5	1755
Vänster-högerideologi							
Klart till vänster	23	4,2	2,5	3,6	2,4	3,6	182
Något till vänster	21	4,1	2,7	3,5	2,3	3,7	401
Varken eller	25	4,1	2,6	3,5	2,6	3,6	522
Något till höger	13	4,0	3,1	3,3	2,2	3,3	448
Klart till höger	13	3,7	3,1	3,3	2,2	3,1	164
Partisympati							
Vänsterpartiet	23	3,9	2,5	3,6	2,1	3,5	111
Socialdemokraterna	24	4,3	2,6	3,5	2,6	3,7	207
Miljöpartiet	(26)	(3,9)	(2,8)	(3,5)	(2,5)	(3,7)	64
Centerpartiet	17	3,9	2,9	3,5	2,3	3,6	207
Liberalerna	(10)	(3,9)	(3,1)	(3,1)	(2,1)	(3,3)	92
Kristdemokraterna	(37)	(3,9)	(2,6)	(3,8)	(2,9)	(3,8)	48
Moderaterna	12	3,9	3,0	3,2	2,1	3,2	256
Sverigedemokraterna	15	3,9	3,0	3,3	2,4	3,3	220
Feministiskt Initiativ	(18)	(4)	(2,9)	(3,4)	(2,7)	(3,8)	17

Kommentar: Med utgångspunkt i medborgarnas svar på frågan om någon som står dem nära dricker för mycket (procent som upplever detta,) och de tre verklighetsbilsfrågorna som citeras i kolumnrubrikerna (medelvärde 0 helt felaktigt till 100 helt riktigt påstående, se tabell 4) redovisas resultat i olika kategorier av människor. Med ”högutbildad” avses eftergymnasial utbildning. Med ”nykterist” avses att man inte druckit sprit/vin/ starköl under senaste året, med ”måttlig konsument” att man druckit någon gång i månaden eller mer sällan medan ”aktiv konsument” avser att man druckit någon eller flera gånger i veckan. ”Problembild” bygger på frågan ”Sammantalet, anser du att alkoholkonsumtionens positiva eller negativa konsekvenser överväger [för samhället]/[för dig personligen]”. Parenteser markerar resultat som bygger på färre än 100 svarande.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Tabell 7 Samband mellan frågor om värderingar och förhållningssätt till alkoholkonsumtion och alkoholpolitiska förslag, problemupplevelser samt alkoholideologi (Tau b)

	A Alkohol- fritt samhälle	B Dagl. = alkohol- problem	C Alkohol - del av goda livet	D Avstå = sundare liv	E Avstå = god moral	F Nykt. org. viktigt arbete
A Satsa på ett alkoholfritt samhälle	–					
B Person som dricker sprit/ vin/starköl varje dag har alkoholproblem	+ ,19***	–				
C Att dricka alkohol är en naturlig del av det goda livet	– ,32***	– ,20***	–			
D Den som helt avstår från alkohol lever ett sundare liv	+ ,23***	+ ,20***	– ,17***	–		
E Att helt avstå från alkohol är ett tecken på god moral	+ ,27***	+ ,21***	– ,18***	+ ,38***	–	
F Nykterhetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för ett bättre samhälle	+ ,24***	+ ,17***	– ,17***	+ ,24***	+ ,28***	–
Sänka skatten på alkohol	– ,29***	– ,17***	+ ,25***	– ,14***	– ,13***	– ,20***
Tillåta försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker	– ,31***	– ,18***	+ ,23***	– ,12***	+ ,20***	– ,18***
Införa hårdare krav för att få servera alkohol på restaurang, bar, pub	+ ,37***	+ ,19***	– ,27***	– ,17***	+ ,20***	+ ,19***
Alkoholkonsekvenser: Personliga	– ,26***	– ,07**	+ ,24***	– ,16***	– ,12***	– ,11***
Alkoholkonsekvenser: Samhälleliga	– ,31***	– ,14***	+ ,26***	– ,17**	– ,14***	– ,18***
Alkoholideologi (restriktiv-liberal)	– ,20***	– ,11***	+ ,11***	– ,09***	– ,05**	– ,16***
Alkoholfrekvens	– ,36***	– ,23***	+ ,36***	– ,14***	– ,21***	– ,15***

Kommentar: Tabellen redovisar sambandsmått (Tau b) mellan svaren på de frågor som citeras i tabellen. Antalet svarande på de olika frågorna är 1 457–1 778. ”Alkoholkonsumtion: Frekvens” avser gånger per år människor dricker alkohol. Frågor om alkoholkonsekvenser är kodade på en sjugradig skala (-3 negativa konsekvenser överväger kraftigt – +3 positiva konsekvenser överväger kraftigt). ”Alkoholideologi” är kodad på en femgradig skala (1 Det måste finnas tydliga samhälleliga restriktioner när det gäller människors alkoholkonsumtion (t ex lagar, skatter, öppettider och åldersgränser) – 5 Det behövs inga samhälleliga restriktioner, eftersom enskilda människor själva måste ta ansvar för sin alkoholkonsumtion). Se Karlsson, Holmberg och Weibull (2018) för mer detaljer om frågorna. P-värden: *** < .001; ** < .01; * < .05.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Tabell 8 Vad förklarar värderingar och förhållningssätt till alkoholkonsumtion, Multipel OLS regression (b-värden)

<i>Modell:</i>	B	C	D	E	E
<i>Beroende variabel:</i>	Person som dricker sprit/ vin/starköl varje dag har alkoholproblem (0–100)	Att dricka alkohol är en naturlig del av det goda livet (0–100)	Den som helt avstår från alkohol lever ett sundare liv (0–100)	Att helt avstå från alkohol är ett tecken på god moral (0–100)	Nyktethetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för ett bättre samhälle (0–100)
Konstant	93***	32***	64***	42***	70***
Ålder: -30	-9***	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Ålder: 65+	e.s.	e.s.	+4*	+4*	e.s.
Kön: Kvinna	e.s.	-5**	e.s.	e.s.	+4**
Inkomst: Låg	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Inkomst: Hög	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Utbildning: Hög	-5**	+5**	e.s.	-9***	e.s.
Ursprung: Uppväxt i utlandet	-8**	e.s.	-11***	e.s.	-9**
Religiositet: Bönfrekvens	e.s.	-9***	+6*	+10***	+10***
Vänster-högerideologi	-8**	+11***	-8**	-5*	-13***
Alkoholkonsumtion: Frekvens	-30***	+29***	-7*	-13***	-13***
Alkoholkonsumtion: Nykterist	e.s.	-14***	+13*	+18***	e.s.
Just R ²	.13	.20	.05	.13	.07
Antal personer	1597	1588	1597	1591	1586

Kommentar: Beroende variabler: B Person som dricker sprit/ vin/starköl varje dag har alkoholproblem; C Att dricka alkohol är en naturlig del av det goda livet; D Den som helt avstår från alkohol lever ett sundare liv; E Att helt avstå från alkohol är ett tecken på god moral. Samtliga beroende variabler är kodade 0 (helt felaktigt påstående) – 100 (helt riktigt påstående). Samtliga oberoende variabler är kodade 0–1. Följande variabler är dummyvariabler: ålder (kontrollgrupp: 31–64 år), kön (kontrollgrupp: man), inkomst (kontrollgrupp: medelhöginkomst), utbildning (kontrollgrupp: låg/ej eftergymnasial utbildning), etnicitet (kontrollgrupp: uppvuxen i Sverige), Alkoholkonsumtion: nykterist (kontrollgrupp: nyttjare av alkohol), samt egen erfarenhet (kontrollgrupp: ingen nära dricker för mycket eller vet ej). Följande är kontinuerliga: Religiositet (bönfrekvens per år), ideologi (femgradig skala, vänster 0 – höger 1), alkoholkonsekvenser (0 negativa konsekvenser överväger kraftigt – 1 positiva konsekvenser överväger kraftigt) samt de tre kunskapsfrågorna negativ Sverigebild, Positiva hälsoeffekter samt Unga dricker mindre (0 helt felaktigt – 1 helt riktigt). Endast signifikanta effekter redovisas (e.s. = ej signifikant.) P-värden: ***<.001; **>.01. *>.05.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Tabell 9 Förhållningssätt till alkohol som förklaring till problemupplevelse och alkoholideologi (Multipel OLS regression (b-värden))

<i>Modell:</i>	X1	X2	Y1	Y2	Z1	Z2
<i>Beroende variabel:</i>	PU: Personlig	PU: Personlig	PU: Samhälle	PU: Samhälle	Alkohol- ideologi	Alkohol- ideologi
Konstant	47***	50***	24***	31***	29***	41***
Ålder: -30	+6**	+6**	+8***	+7***	e.s.	e.s.
Ålder: 65+	e.s.	e.s.	-6***	-4**	e.s.	+4*
Kön: Kvinna	-4**	-3*	-8***	-6***	-7***	-6**
Inkomst: Låg	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Inkomst: Hög	+5**	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	-4*
Utbildning: Hög	+3*	e.s.	e.s.	e.s.	-4*	-5**
Etnicitet: Utlandsfödd	e.s.	-7**	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Religiositet: Bön- frekvens	-8**	e.s.	-7**	-4*	-9**	-8*
Vänster- högerideologi	e.s.	e.s.	+7**	e.s.	+27***	+25***
Alkoholkonsumtion: Frekvens	+21***	+14***	+18***	+9***	+12***	e.s.
Alkoholkonsumtion: Nykterist	-23***	-17***	-9***	-5*	-6*	e.s.
Dricka varje dag=problem		e.s.		-7**		-13***
Alkohol=goda livet		+23***		+20***		+12***
Avstå=sundare liv		-12***		-7**		e.s.
Avstå=god moral		-5*		-4*		e.s.
Just R:	.25	.34	.18	.26	.10	.13
Antal personer	1259	1236	1272	1248	1478	1451

Kommentar: Beroende variabler: Upplevelse av alkoholkonsumtionens problem på det personliga och samhälleliga planet (se tabell 2) och alkoholideologi (tabell 3). Värdena i tabellen är regressionskoefficienter (b-värden), där + indikerar en positiv effekt och - en negativ effekt. Samtliga beroendevariabler i tabellen är kodade 0 (minsta värdet) till 100 (högsta värdet). Samtliga oberoende variabler är kodade 0–1. Följande variabler är dummyvariabler: ålder (kontrollgrupp: 31–64 år), kön (kontrollgrupp: man), inkomst (kontrollgrupp: medelhöginkomst), utbildning (kontrollgrupp: låg/ej eftergymnasial utbildning), etnicitet (kontrollgrupp: uppvuxen i Sverige), Alkoholkonsumtion: nykterist (kontrollgrupp: nyttjare av alkohol). Följande är kontinuerliga: Religiositet (bönfrekvens per år), ideologi (femgradig skala, vänster 0 – höger 1). I modellerna X2, Y2 och Z2 ingår fyra frågor om förhållningssätt/värderingar kring alkoholkonsumtion som beroende variabler (femgradiga svarsskalor, här kodade 0–1; se tabell 4). Endast signifikanta effekter redovisas (e.s. = ej signifikant.). P-värden: ***<.001; **>.01. *<.05.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Tabell 10 Förhållningssätt till alkohol, problemupplevelse och alkoholideologi som förklaringar till åsikter om alkoholfritt samhälle samt nykterhetsorganisationers arbete. (Multipel OLS regression – b-värden)

<i>Beroende variabel:</i>	<i>Satsa på ett alkoholfritt samhälle (0–100)</i>				<i>Nykterhetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för ett bättre samhälle (0–100)</i>			
<i>Modell:</i>	A1	A2	A3	A4	F1	F2	F3	F4
Konstant	44***	30***	33***	55***	70***	47***	52***	59***
Ålder: -30	e.s.		e.s.	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.
Ålder: 65+	e.s.		e.s.	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.
Kön: Kvinna	+3*		+3*	e.s.	+4**		+4*	e.s.
Inkomst: Låg	+5**		+4*	+5*	e.s.		e.s.	e.s.
Inkomst: Hög	e.s.		e.s.	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.
Utbildning: Hög	e.s.		+3*	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.
Etnicitet: Utlandsfödd	+6*		+9***	+9*	-9**		-6*	e.s.
Religiositet: Bön-frekvens	+15***		+12***	+8*	+10***		+6*	e.s.
Vänster-högerideologi	-12***		-9**	e.s.	-13***		-10***	-8**
Alkoholkonsumtion: Frekvens	-27***		-18***	-16***	-13***		e.s.	e.s.
Alkoholkonsumtion: Nykterist	+16***		+9***	+6*	e.s.		e.s.	e.s.
Dricka varje dag=problem		+10***	+5*	e.s.		+6**	+5*	+6*
Alkohol=goda livet		-28***	-17***	-9**		-10***	-8***	e.s.
Avstå=sundare liv		+9***	+10***	+7**		+13***	+11***	+10***
Avstå=god moral		+19***	+14***	+12***		+21***	+21***	+17***
Alkoholideologi (restriktiv-liberal)				-13***				-13***
Alkoholkonsekvenser: Personliga				-18***				e.s.
Alkoholkonsekvenser: Samhälleliga				-25***				-11*
Just R ²	.23	.22	.31	.43	.07	.16	.18	.19
Antal personer	1602	1722	1568	1139	1586	1725	1567	1134

Kommentar: Beroende variabler: Satsa på ett alkoholfritt samhälle (0 mycket dåligt förslag – 100 mycket bra förslag; se tabell 1) och Nykterhetsorganisationerna gör ett viktigt arbete för att bättre samhälle; tabell 4). Värdena i tabellen är regressionskoefficienter (b-värden), där + indikerar en positiv effekt och – en negativ effekt. Samtliga beroendevariabler i tabellen är kodade 0 (minsta värdet) till 100 (högsta värdet). Samtliga oberoende variabler är kodade 0–1. Följande variabler är dummyvariabler: ålder (kontrollgrupp: 31–64 år), kön (kontrollgrupp: man), inkomst (kontrollgrupp: medelhöginkomst), utbildning (kontrollgrupp: låg/ej eftergymnasial utbildning), etnicitet (kontrollgrupp: uppvuxen i Sverige), Alkoholkonsumtion: nykterist (kontrollgrupp: nyttjare av alkohol). Följande är kontinuerliga: Religiositet (bönfrekvens per år), ideologi (femgradig skala, vänster 0 – höger 1). I modellerna 3–4 ingår fyra frågor om förhållningssätt/värderingar kring alkoholkonsumtion som beroende variabler (femgradiga svarsskalor, här kodade 0–1; se tabell 4). I modellerna A4 och F4 ingår Alkoholideologi (sjugradig svarsskala, 0 restriktiv – 1 liberal; se tabell 3) och alkoholkonsekvenser (0 negativa konsekvenser överväger kraftigt – 1 positiva konsekvenser överväger kraftigt; se tabell 2). Endast signifikanta effekter redovisas (e.s. = ej signifikant.). P-värden: ***<.001; **>.01. *<.05.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Tabell 11 Förhållningssätt till alkohol, problemupplevelse och alkoholideologi som förklaringar till åsikter om alkoholpolitiska förslag: Sänk alkoholskatten och avskaffa monopolet 0–100. (Multipel OLS regression – b-värden)

<i>Modell:</i>	<i>Sänk alkoholskatten (0–100)</i>				<i>Tillåt försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker (0–100)</i>			
<i>Modell:</i>	G1	G2	G3	G4	H1	H2	H3	H4
Konstant	17***	41***	40***	19***	26***	43***	40***	19***
Ålder: -30	+4**		e.s.	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.
Ålder: 65+	e.s.		e.s.	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.
Kön: Kvinna	-2*		-4**	e.s.	-9***		-8***	e.s.
Inkomst: Låg	e.s.		e.s.	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.
Inkomst: Hög	e.s.		-4*	e.s.	e.s.		-5*	e.s.
Utbildning: Hög	-2*		-8***	-7***	-5***		-8***	-7***
Etnicitet: Utlandsfödd	+7*		e.s.	e.s.	+8***		+7*	e.s.
Religiositet: Bön-frekvens	e.s.		-6*	e.s.	-12***		-11***	e.s.
Vänster-högerideologi	+34***		+17***	+10***	+29***		+26***	+10***
Alkoholkonsumtion: Frekvens	+8***		+7**	+7*	+20***		+11***	+7*
Alkoholkonsumtion: Nykterist	-6***		-13***	-10***	-13***		-10***	-10***
Dricka varje dag=problem		-14***	-12***	-7*		-18***	-14***	-7*
Alkohol=goda livet		+23***	+16***	+11***		+23***	+14***	+11***
Avstå=sundare liv		-5*	e.s.	e.s.		e.s.	e.s.	e.s.
Avstå=god moral		e.s.	e.s.	e.s.		-7*	-8**	e.s.
Alkoholkonsekvenser: Personliga				e.s.				e.s.
Alkoholkonsekvenser: Samhälleliga				+28***				+28***
Alkoholideologi (restriktiv-liberal)				+28***				+28***
Just R:	.12	.11	.19	.35	.15	.10	.20	.35
Antal personer	3149	1567	1567	1137	3149	1695	1543	1137

Kommentar: Beroende variabel: Det alkoholpolitiska förslaget "Sänk alkoholskatten" (0 mycket dåligt förslag – 100 mycket bra förslag). Värdena i tabellen är regressionskoefficienter (b-värden), där + indikerar en positiv effekt och – en negativ effekt. Samtliga beroende variabler i tabellen är kodade 0 (minsta värdet) till 100 (högsta värdet). Samtliga oberoende variabler är kodade 0–1. Följande variabler är dummyvariabler: ålder (kontrollgrupp: 31–64 år), kön (kontrollgrupp: man), inkomst (kontrollgrupp: medelhöginkomst), utbildning (kontrollgrupp: låg/ej eftergymnasial utbildning), etnicitet (kontrollgrupp: uppvuxen i Sverige), alkoholkonsumtion: nykterist (kontrollgrupp: nyttjare av alkohol). Följande är kontinuerliga: Religiositet (bönfrekvens per år), ideologi (femgradig skala, vänster 0 – höger 1). I modellerna G2–3, ingår fyra frågor om förhållningssätt/värderingar kring alkoholkonsumtion som beroende variabler (femgradiga svarsskalor, här kodade 0–1; se tabell 4). I modell G4 ingår Alkoholideologi (sjugradig svarskala, 0 restriktiv – 1 liberal; se tabell 3) och alkoholkonsekvenser (0 negativa konsekvenser överväger kraftigt – 1 positiva konsekvenser överväger kraftigt; se tabell 2). Endast signifikanta effekter redovisas (e.s. = ej signifikant.). P-värden: ***<.001; **>.01. *<.05.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Tabell 12 Förhållningssätt till alkohol, problemupplevelse och alkoholideologi som förklaringar till åsikter om alkoholpolitiska förslag: Skärpta serveringskrav. (Multipel OLS regression – b-värden)

Beroende variabel:	Införa hårdare krav för att få servera alkohol på restaurang/bar/pub (0–100)			
Modell:	I1	I2	I3	I4
Konstant	53***	41***	42***	55***
Ålder: -30	-8**		-7***	e.s.
Ålder: 65+	e.s.		e.s.	e.s.
Kön: Kvinna	+6***		+5***	e.s.
Inkomst: Låg	e.s.		e.s.	e.s.
Inkomst: Hög	e.s.		e.s.	e.s.
Utbildning: Hög	e.s.		e.s.	e.s.
Etnicitet: Utlandsfödd	e.s.		e.s.	e.s.
Religiositet: Bönfrekvens	+12***		+11***	+9**
Vänster-högerideologi	e.s.		e.s.	e.s.
Alkoholkonsumtion: Frekvens	-20***		-11***	-6*
Alkoholkonsumtion: Nykterist	+14***		+10***	+10***
Dricka varje dag=problem		+13***	+10***	+10***
Alkohol=goda livet		-22***	-13***	-8**
Avstå=sundare liv		e.s.	e.s.	e.s.
Avstå=god moral		+12***	+8**	+6*
Alkoholkonsekvenser: Personliga				-10*
Alkoholkonsekvenser: Samhälleliga				e.s.
Alkoholideologi (restriktiv-liberal)				-16***
Just R:	0,16	.15	.21	.25
Antal personer	1497	1607	1465	1080

Kommentar: Beroende variabel: Det alkoholpolitiska förslaget ”Införa hårdare krav för att få servera alkohol på restaurang/bar/pub” (0 mycket dåligt förslag – 100 mycket bra förslag). Värdena i tabellen är regressionskoefficienter (b-värden), där + indikerar en positiv effekt och – en negativ effekt. Samtliga beroende variabler i tabellen är kodade 0 (minsta värdet) till 100 (högsta värdet). Samtliga oberoende variabler är kodade 0–1. Följande variabler är dummyvariabler: ålder (kontrollgrupp: 31–64 år), kön (kontrollgrupp: man), inkomst (kontrollgrupp: medelhöginkomst), utbildning (kontrollgrupp: låg/ej eftergymnasial utbildning), etnicitet (kontrollgrupp: uppvuxen i Sverige), alkoholkonsumtion: nykterist (kontrollgrupp: nyttjare av alkohol). Följande är kontinuerliga: Religiositet (bönfrekvens per år), ideologi (femgradig skala, vänster 0 – höger 1). I modellerna H2–3, ingår fyra frågor om förhållningssätt/värderingar kring alkoholkonsumtion som beroende variabler (femgradiga svarsskalor, här kodade 0–1; se tabell 4). I modell H4 ingår Alkoholideologi (sjugradig svarsskala, 0 restriktiv – 1 liberal; se tabell 3) och alkoholkonsekvenser (0 negativa konsekvenser överväger kraftigt – 1 positiva konsekvenser överväger kraftigt; se tabell 2). Endast signifikanta effekter redovisas (e.s. = ej signifikant.). P-värden: ***<.001; **>.01. *<.05.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

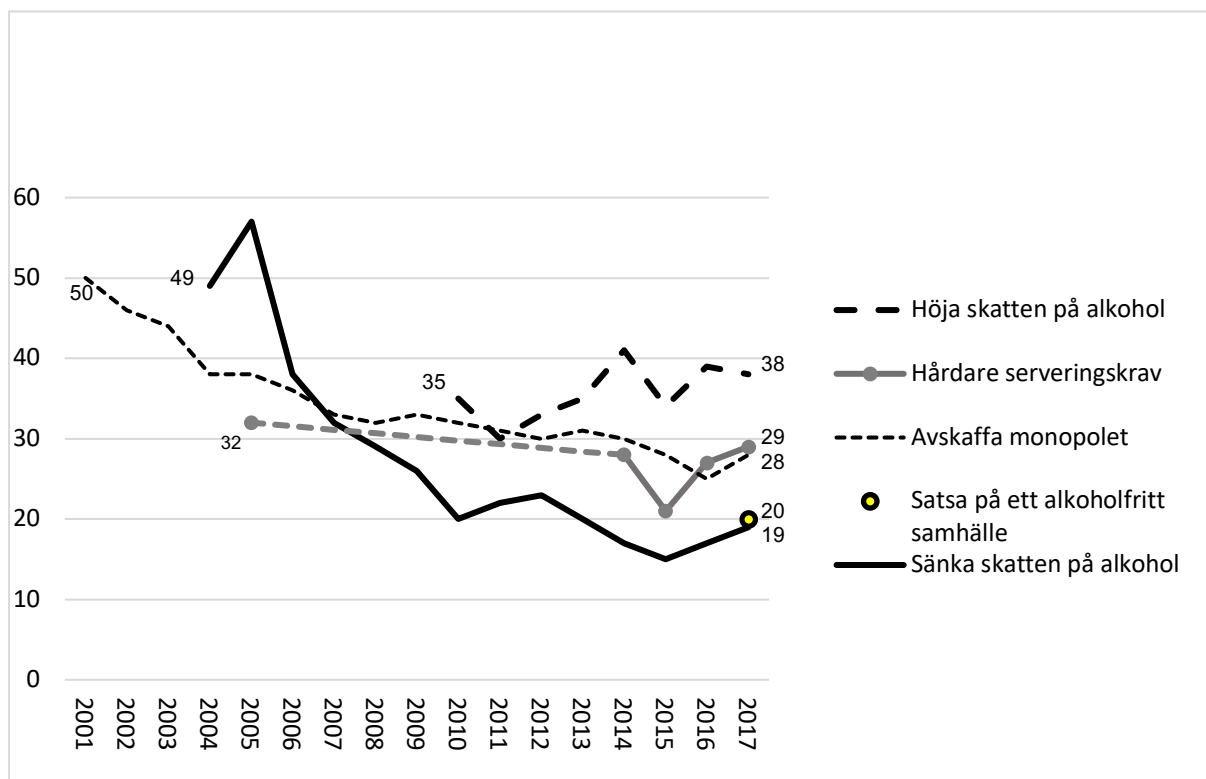
Tabell 13 Förhållningssätt till alkohol, problemupplevelse och alkoholideologi som förklaringar till åsikter om alkoholpolitiska förslag: Modell 4 i tabellerna 10–12 . (Multipel OLS regression – b-värden)

<i>Beroende variabel:</i>	<i>Satsa på alkoholfritt samhälle</i>	<i>Nykt. org. viktiga</i>	<i>Sänka alkohol-skatterna</i>	<i>Avskaffa monopolet</i>	<i>Skärpta serveringskrav</i>
<i>Modell:</i>	A4	F4	G4	H4	I4
Konstant	55***	59***	19***	19***	55***
Ålder: -30	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Ålder: 65+	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Kön: Kvinna	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Inkomst: Låg	+5*	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Inkomst: Hög	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Utbildning: Hög	e.s.	e.s.	-7***	-7***	e.s.
Etnicitet: Utlandsfödd	+9*	e.s.	e.s.	e.s.	e.s.
Religiositet: Bön-frekvens	+8*	e.s.	e.s.	e.s.	+9**
Vänster-högerideologi	e.s.	-8**	+10***	+10***	e.s.
Alkoholkonsumtion: Frekvens	-16***	e.s.	+7*	+7*	-6*
Alkoholkonsumtion: Nykterist	+6*	e.s.	-10***	-10***	+10***
Dricka varje dag=problem	e.s.	+6*	-7*	-7*	+10***
Alkohol=goda livet	-9**	e.s.	+11***	+11***	-8**
Avstå=sundare liv	+7**	+10***	e.s.	e.s.	e.s.
Avstå=god moral	+12***	+17***	e.s.	e.s.	+6*
Alkoholkonsekvenser: Personliga	-13***	-13***	e.s.	e.s.	-10*
Alkoholkonsekvenser: Samhälleliga	-18***	e.s.	+28***	+28***	e.s.
Alkoholideologi (restriktiv-liberal)	-25***	-11*	+28***	+28***	-16***
Just R:	.43	.19	.35	.35	.25
Antal personer	1139	1134	1137	1137	1080

Kommentar: Beroende variabel: Det alkoholpolitiska förslaget ”Tillåt försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker” (0 mycket dåligt förslag – 100 mycket bra förslag). Värdena i tabellen är regressionskoefficienter (b-värden), där + indikerar en positiv effekt och – en negativ effekt. Samtliga beroende variabler i tabellen är kodade 0 (minsta värdet) till 100 (högsta värdet). Samtliga oberoende variabler är kodade 0–1. Följande variabler är dummyvariabler: ålder (kontrollgrupp: 31–64 år), kön (kontrollgrupp: man), inkomst (kontrollgrupp: medelhöginkomst), utbildning (kontrollgrupp: låg/ej eftergymnasial utbildning), etnicitet (kontrollgrupp: uppvuxen i Sverige), alkoholkonsumtion: nykterist (kontrollgrupp: nyttjare av alkohol). Följande är kontinuerliga: Religiositet (bönfrekvens per år), ideologi (femgradig skala, vänster 0 – höger 1). I modellerna H2–3, ingår fyra frågor om förhållningssätt/värderingar kring alkoholkonsumtion som beroende variabler (femgradiga svarsskalor, här kodade 0–1; se tabell 4). I modell H4 ingår Alkoholideologi (sjugradig svarskala, 0 restriktiv – 1 liberal; se tabell 3) och alkoholkonsekvenser (0 negativa konsekvenser överväger kraftigt – 1 positiva konsekvenser överväger kraftigt; se tabell 2). Endast signifikanta effekter redovisas (e.s. = ej signifikant.). P-värden: ***<.001, **>.01, *<.05.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

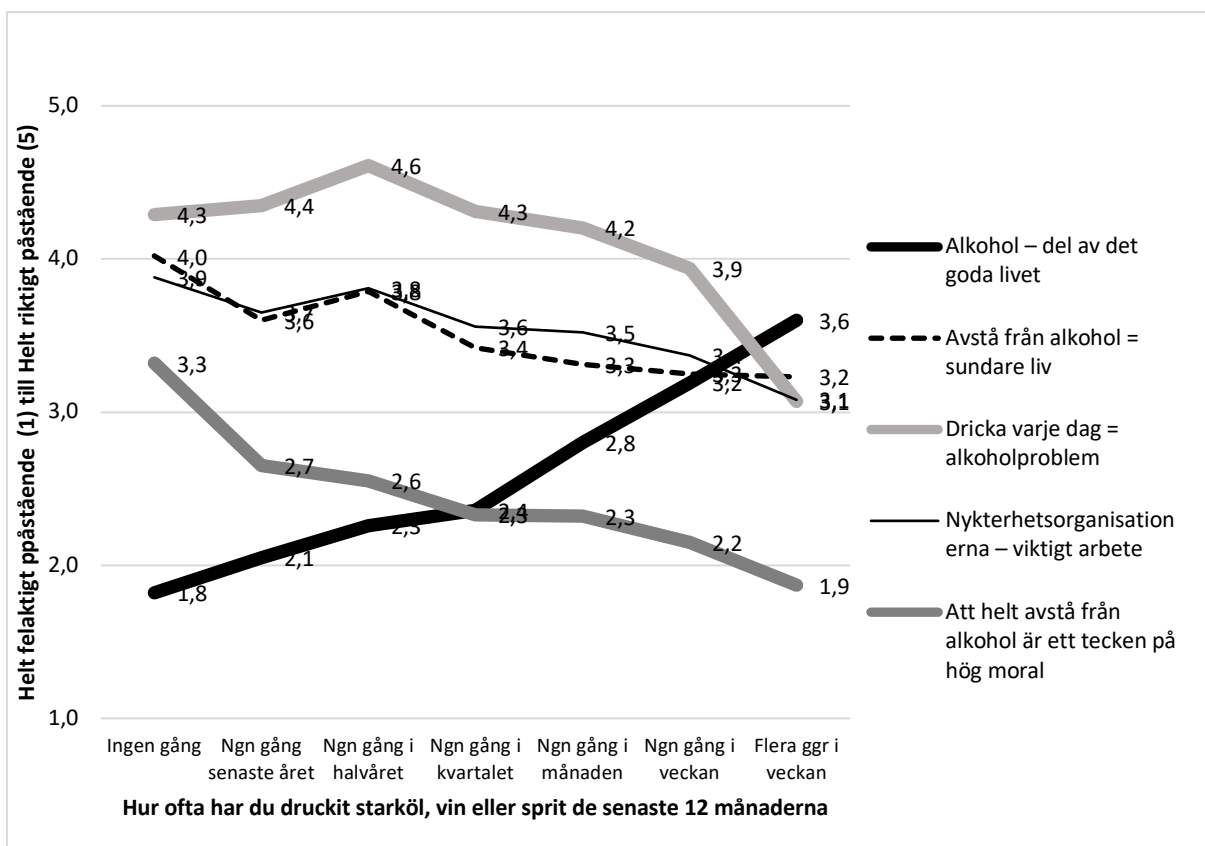
Figur1 Befolkningens stöd för alkoholpolitiska förslag över tid (procent mycket eller ganska bra förslag)

Kommentar: I SOM-undersökningen ställdes frågan ”Vilken är din uppfattning om följande förslag?” och svaren för vart och ett av de i figuren citerade förslagen angavs på en skala från ”mycket bra förslag” till ”mycket dåligt förslag”, samt – för frågorna om försäljning och servering men inte för skattefrågorna – svarsalternativet ”ingen uppfattning”. I figuren redovisas andelen som svarade ”mycket” eller ”ganska bra förslag”.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2001–2017.

Figur 2 Samband mellan värderingar och förhållningssätt till alkoholkonsumtion och alkoholkonsumtionen (medelvärde 1–5)

Kommentar: Figuren redovisar svaren på frågan frågorna i tabell 4 ovan som medelvärde på en skala från 1 (helt felaktigt påstående) till 5 (helt korrekt påstående) efter svar på frågan om hur ofta de druckit starköl, vin eller sprit de senaste 12 månaderna.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2017.

Referenser

(Projektets publikationer)

- Holmberg, Sören & Lennart Weibull (2006) "Besök på Calle Grenz Shop", i Sören Holmberg & Lennart Weibull (red) *Du stora nya värld*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören & Lennart Weibull (2007). "Den förändrade alkoholopinionen", i Sören Holmberg & Lennart Weibull (red) *Det nya Sverige*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören & Lennart Weibull (2012). "Alkoholkonsumtion – vanor och volym", i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red) *I framtidens skugga*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören & Lennart Weibull (2013). "Förändringar i alkoholopinionen", i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red) *Vägskäl*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören & Lennart Weibull (2014). "Restriktivare alkoholopinion men liberalare alkoholvanor", i Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red) *Mittfåra och marginal*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Holmberg, Sören, David Karlsson & Lennart Weibull (2015). "Alkoholen som samhällsproblem", i Annika Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) *Fragment*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Karlsson, David, Lennart Weibull & Sören Holmberg (2016). "Alkoholideologi och alkoholopinion", i Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Solevid (red) *Ekvilibrium*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Karlsson, David, Sören Holmberg & Lennart Weibull (2017). "Alkoholopinionen och verkligheten" i Ulrika Andersson, Jonas Ohlsson, Henrik Oskarsson och Maria Oscarsson (red) *Larmar och gör sig till*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Karlsson, David, Sören Holmberg & Lennart Weibull (2018). "Värderingsmönster bakom alkoholopinionen". I Ulrika Andersson, Anders Carlander, Elina Lindgren & Maria Oskarson (red) *Sprickor i fasaden*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Weibull, Lennart, Sören Holmberg och David Karlsson (2017) *Studie i svensk alkoholopinion*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Weibull, Lennart, Sören Holmberg och David Karlsson (2017) *Alkoholrelaterade frågor i de nationella SOM-undersökningarna 1986–2016*. SOM-rapport nr 2017:41. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.